

FAKULTA
SOCIÁLNÍCH VĚD
Univerzita Karlova

UNIVERZITA TŘETÍHO VĚKU
NABÍDKA VZDĚLÁVACÍCH AKCÍ
PRO AKADEMICKÝ ROK 2019/2020

Obsah

Zimní semestr – říjen 2019 až leden 2020

Americká literatura 1900–1950	7
Balkánští diktátoři 20. století	7
Britský parlament a jeho role v britské politice	8
Český dokumentární film I – Historie, témata, přístupy	8
Dějiny lásky okem sociologie	9
Diskuze o sudetoněmecké otázce v Českoslovenku/ČR po roce 1989	10
Filmový seminář I	10
Jak to jen říct...?	10
Jak to ti rozhlasoví a televizní moderátoři dělají	11
Jak úspěšně vyjednávat, komunikovat a řešit společenské situace	11
Matematika a Mona Lisa – aneb je zdravý rozum opravdu zdravý?	12
Média zblízka I	12
Nejčtenější američtí spisovatelé po roce 1945 (II)	13
Německo a různé formy přistěhovalectví od roku 1945 do současnosti	13
Norden – severské země od Kalmarské unie k Evropské unii	14
Osobnosti dokumentárního filmu: Jan Špáta – filmový terapeut	14
Ruská agrese proti Ukrajině	15
Seminář výtvarného umění I	16
Současný populismus v Evropě	16
Stále ještě „sladká“ Francie?	17
Tvůrčí psaní	17
Umění mimoevropských civilizací II	18
Západ a Východní Evropa v roce 1989	19

Letní semestr 2019/2020 – únor 2020 až květen 2020

Americká literatura 1950–2010	21
Český dokumentární film II – Reflexe a diagnóza společnosti	21
Český hraný film 2013–2017	22
Filmový seminář II	22
Historická reflexe soudobých dějin	23
Kurz sebeobrany: manipulace v médiích	23
Latinská Amerika a její výzvy v 21. století	23
Média zblízka II	24
Mediální obrazy minulosti a současnosti	24
Moderní metody zkoumání politiky	24
Německo včera a dnes	25
Orální historie, tentokrát prakticky	25
Paralipomenon k Moně Lise – aneb co se do první přednášky nevešlo	26
Přistěhovalci v Evropě. Představují hrozbu?	26
Rozhlasové interview (příprava a praktické zvládnutí rozhlasového rozhovoru)	27
Seminář výtvarného umění II	28
Spojené království a osobnosti, které ho utvářely	28
Strakova akademie aneb Zapomenutý svět českých nadací	28
„Uplatňovat zdrženlivost?“ Západ a Pražské jaro 1968	29
V ruštině o současném Rusku	29
Vina a trest – přepisování historie	30
Zlatá léta první republiky?	30
Žánry dokumentárního filmu: portrét	31

Organizace Univerzity třetího věku na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy

Fakulta sociálních věd UK má již více než dvacetiletou zkušenost s organizací a výukou kurzů Univerzity třetího věku (U3V). Od dřívější formy pouze jednotlivých kurzů přešla fakulta v akademickém roce 2011/2012 k realizaci uceleného sociálněvědně orientovaného programu složeného z kurzů, které reprezentují jednotlivé obory rozvíjené fakultou. Program je strukturován jako cyklus přednášek se sociálněvědním zaměřením a s flexibilní nabídkou samostatných kurzů a pevně stanovenými podmínkami studia. Vysoké míry oblíbenosti dosahují jak kurzy orientované historicky (např. Český dokumentární film I a II či kurzy o historii různých evropských zemí) či teoreticky (kurzy sociologické a antropologické či kurzy o současných médiích), tak předměty spíše dovednostní (např. Tvůrčí psaní).

U3V na FSV UK se snaží být nejen vzdělávacím programem pro seniory, ale chce pro účastníky kurzů vytvořit i příjemné a důstojné univerzitní prostředí, které by jim dovolovalo samostatně rozvíjet své zájmy a dovednosti a prohlubovat znalosti a vědomosti. K dispozici je pro návštěvníky kurzů nejen fakultní knihovna, ale také mediotéka a odborné databáze. Výuka většinou probíhá v posluchárnách budovy Hollar na Smetanově nábřeží nebo v moderním výukovém areálu Jinonice.

- Na FSV UK lze v rámci Univerzity třetího věku navštěvovat jednotlivé kurzy, po jejichž absolvování obdrží účastníci Osvědčení o absolvování kurzu.
- Kurzy U3V jsou na FSV UK uskutečňovány jako program Základy společenských věd pro U3V (dále ZSV U3V). Program ZSV U3V je uskutečňován v českém jazyce, trvá šest semestrů a má podobu souboru tematicky provázaných kurzů. Účastník programu ZSV U3V není studentem podle Zákona č. 137/2016 Sb. (Zákon, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Na účastníka programu ZSV U3V se přiměřeně vztahují studijní a zkušební předpisy UK a FSV UK. Na závěr obdrží absolvent Osvědčení o absolvování programu, které je slavnostně předáváno v prostorách Karolina.
- Účastník, který aspiruje na absolvování celého programu ZSV U3V, musí absolvovat minimálně jeden kurz semestrálně z nabídky vypisované v rámci tohoto programu. Zájemci si mohou zapisovat i jednotlivé kurzy dle vlastního výběru.
- Všechny kurzy jsou jednosemestrální a v průběhu semestru se vždy uskuteční výuka sedmkrát v termínech oznámených před začátkem příslušného semestru. Pouze Filmový seminář a kurz Český hraný film 2013–2017 se konají každý týden.

Kdy a jak podat přihlášku, způsob úhrady

Přihlášky do kurzů Univerzity třetího věku přijímáme v těchto obdobích:

- **na zimní semestr: od 13. dubna 2019 do 13. září 2019**
- **na letní semestr: od 15. listopadu 2019 do 31. ledna 2020**

Prosíme, respektujte, že z organizačních důvodů nemohou být akceptovány přihlášky podané mimo výše uvedená období.

Způsob podání přihlášky:

- a) **On-line prostřednictvím elektronické přihlášky**, kterou lze vyplnit a odeslat přímo z webových stránek FSV UK. Odkaz na elektronickou přihlášku naleznete v sekci o Univerzitě třetího věku (fsv.cuni.cz/u3v) pod informacemi o příslušném kurzu. Tento způsob podání přihlášky preferujeme.
- b) **Prostřednictvím papírového formuláře**, který zašlete poštou nebo doručíte osobně na adresu: FSV UK, Smetanovo nábř. 6, 110 01 Praha 1. Kompletně vyplněnou a vlastnoručně podepsanou přihlášku lze odevzdat buď na podatelně (v přízemí budovy vedle vrátnice), nebo v kanceláři 205.

Formulář přihlášky je ke stažení na webových stránkách fakulty, případně je možné si ho vyzvednout přímo na fakultě (přihlášky jsou k dispozici na stolku před kanceláří 205).

Platba kurzovného:

Poplatek ve výši 500 Kč za jednosemestrální kurz je možné uhradit

- **bankovním převodem** na účet Komerční banky, číslo účtu: 85033011/0100, variabilní symbol se skládá z čísla 700135 a z čísla kurzu, např. pro kurz Britský parlament a jeho role v britské politice je v. s. 7001353, pro kurz Média zblízka I je v. s. 70013512 atd.
- Aby bylo možné platbu identifikovat, doplňte do poznámky pro příjemce jméno osoby, za kterou platíte.
- **Hotově či kartou** v pokladně budovy Hollar, Smetanovo nábřeží 6, 110 00 Praha 1, přízemí, dveře č. 7. I v tomto případě sdělte pokladní příslušný variabilní symbol a jméno účastníka kurzu, za něhož platíte. Než se k nám vydáte přihlášku uhradit, doporučujeme ujistit se na webových stránkách fakulty, že pokladna bude otevřena.

Kurz bude otevřen, pokud se do něj přihlásí minimálně deset zájemců. Prosíme, abyste kurzovné hradili až poté, co od referentky obdržíte e-mail s pokyny k platbě. Pokud se do kurzu nepřihlásí minimální počet zájemců, budeme Vás informovat e-mailem, dopisem nebo telefonicky neprodleně po skončení období pro přijímání přihlášek.

Zimní semestr

říjen 2019 až leden 2020

Americká literatura 1900–1950

Garant kurzu: PhDr. Jiří Hanuš

Obsah kurzu: V kurzu se posluchačům představí nejvýznamnější postavy americké literatury první poloviny 20. století. Budou to jednak autoři takzvané „ztracené generace“, Ernest Hemingway, Francis Scott Fitzgerald a John Dos Passos, samozřejmě ale nemůžeme pominout ani představitele amerického Jihu a pravděpodobně největšího amerického autora 20. století Williama Faulknera. Seznámíme se také se sociální kritikou Johna Steinbecka a s pohledem na americkou společnost z pera černošské spisovatelky Zory Neal Hurstonové. U každého autora dostanou posluchači základní přehled o životě a díle a pak se seznámí podrobněji s jeho stěžejním dílem v českém překladu.

Zakončení: Posluchači budou hodnoceni na základě krátké seminární práce, jejíž téma si mohou vybrat po poradě s vyučujícím.

Rozevřh: úterý 11:00–12:20

Číslo kurzu: 1

Balkánští diktátoři 20. století

Garant kurzu: PhDr. Miroslav Tejchman, DrSc.

Obsah kurzu: V 19. a na poč. 20. st. vzniklé národní státy (Řecko, Rumunsko, Srbsko, Černá Hora, Albánie a Bulharsko) byly monarchie, vnitropoliticky nestabilní, hospodářsky velmi slabé a navzájem znesvářené. V období mezi první a druhou sv. válkou nestabilitu řešili vládnoucí monarchové diktaturou (král Alexandr v Jugoslávii, car Boris v Bulharsku, král Zog v Albánii, král Carol v Rumunsku). V Bulharsku v první pol. 20. let se „vyznamenali“ premiéři A. Stambolijský a A. Cankov, první levicový agrárník, druhý krajně pravcový antisemita a fašista. Druhá světová válka otevřela v balkánských zemích cestu k moci komunistům, kteří v Jugoslávii, Albánii, Bulharsku a Rumunsku nastolili režimy „lidové demokracie“ (forma diktatury proletariátu). V čele stáli J. B. Tito a E. Hoxha v Jugoslávii a Albánii, první stál u specifické a netypické cesty k socialismu, druhý dospěl ke zvláštní cestě „proti všem“ a později T. Živkov a N. Ceausescu v Bulharsku a Rumunsku. První vytvořil specifický systém, tzv. živkovismus, druhý v Evropě nebývalý kult osobnosti (Éra Ceausescu). Ani Řecko nebylo

„ušetřeno“. Bylo sice zachráněno před komunismem, ale po skončení občanské války v roce 1949 byl nastolený režim diktatury z poč. 50. let stejně krutý jako v sousedních zemích lidové demokracie, zejména za tzv. stalinismu (tak i v letech 1967–1974 panující režim „plukovnícké junty“).

Zakončení: krátká esej na téma z přednášek dle vlastního výběru

Rozvrh: pátek 12:30–13:50

Číslo kurzu: 2

Britský parlament a jeho role v britské politice

Garant kurzu: prof. PhDr. Blanka Řířchová, CSc.

Obsah kurzu: V poslední době se stal výraznou a populární osobností britské politické scény John Bercow, Speaker of the House of Commons, tedy předseda dolní komory parlamentu. Jeho vystupování v souvislosti s jednáním o Brexitu nesporně může být inspirativní pro všechny, kteří chtějí pochopit, jak tato funkce vznikla a jaké je formální postavení této „instituce“ při jednání komory i v politickém systému jako celku. Nabízený kurz se zaměří na britský parlamentarismus a jeho genezi s důrazem na rozhodující události a významné osobnosti, na fungování parlamentu i jeho vztah ke Koruně a britské vládě. Přednášky současně představí pravidla, jakými se řídí jednání dolní a horní komory britského parlamentu, jak je obsazována funkce Speakera a jaká je jeho role při jednání poslanců i jaké má vůči nim pravomoci. V průběhu kurzu se zájemci budou moci seznámit rovněž s postavením horní komory parlamentu (The House of Lords), její skladbou a funkcí v britském politickém systému. Součástí kurzu bude rovněž „exkurz“ do historie britského parlamentu s důrazem na jeho výjimečnost ve srovnání s postavením a rolí parlamentů v jiných evropských politických systémech (včetně českého).

Zakončení: Podmínkou pro úspěšné ukončení kurzu je minimálně 50% účast na přednáškách.

Rozvrh: pátek 9:30–10:50

Číslo kurzu: 3

Český dokumentární film I – Historie, témata, přístupy

Garant kurzu: prof. MgA. Martin Štoll, Ph.D.

Obsah kurzu: Kurz nabízí základní vhled nejen do historie českého dokumentárního filmu, ale v 7 tematických řezech představí dokument jako tvůrčí disciplínu, která je schopna reflektovat realitu z mnoha úhlů.

Plán přednášek s ukázkami filmů:

1. Genius loci – od popisu k vyjádření (Jan Kříženecký, Hanzelka + Zikmund, Věra Chytilová, Jan Špáta)

2. Výjimečné okamžiky – být u velkých dějin (Karel Vachek, Václav Táborský, Pavel Koutecký)
3. Výjimečné okamžiky – od rodinného alba k výpovědi (Jan Šíkl, Jan Špáta, Zdeněk Bričkovský)
4. Zobrazení člověka – sonda nebo pomník? (Pavel Koutecký, Evald Schorm, Drahomíra Vihanová, Helena Třeštíková)
5. Práce a činnosti – dřina nebo poezie? (Jiří Lehovec, Karel Plicka, Jan Calábek, Martin Slivka)
6. Společnost a její problémy – může film i pomoci? (Kurt Goldberger, Vít Olmer, Fero Fenič, Olga Sommerová, Filip Remunda a Jan Klusák)
7. Filmaři – kdo jsou ti za kamerou?

Přednášky jsou doplněny ukázkami z české tvorby v průběhu celé její existence a umožní znovu zažít setkání s politickými i kulturními osobnostmi 60. let, cítit znovu onu rozjitřenou atmosféru té doby, zamýšlet se nad možnostmi filmového uchopení tématu Prahy, vidět slovenské lidové kroje nebo být svědky toho, co se dělo, když byli Margaret Thatcherová, Helmut Kohl, Michail Gorbačov a George Bush v Praze dekorováni státním vyznamenáním. Lektorem kurzu je dokumentarista, ale i autor mnoha historických a teoretických publikací o českém dokumentu M. Štoll.

Rozvrh: pátek 9:30-10:50

Číslo kurzu: 4

Dějiny lásky okem sociologie

Garant kurzu: Mgr. Michal Kotík

Obsah kurzu: Kurz vám nabídne příběh lásky a intimních vztahů, jak jej chápe a snaží se mu porozumět sociologie. Prostřednictvím krásné literatury (bude nás provázet celým kurzem) se nejprve vrátíme k antickému pohledu na lásku, abychom přes cudnou kurtoazní lásku ušlechtilých rytířů dospěli ke svádívkým hrám na dvorech francouzské galantní aristokratické společnosti za vlády Krále Slunce Ludvíka XIV. Důkladně prozkoumáme fenomén romantické lásky. Ukážeme si, jaký vliv měly a mají na lásku a její prožívání proměny moderní společnosti, obě světové války a následná sexuální revoluce 60. let minulého století, kterou započalo osvobození žen v intimní oblasti.

Nevyhneme se samozřejmě ani dramatickým proměnám intimních vztahů na přelomu tisíciletí a vpádu internetu, digitálních technologií a sociálních sítí do oblasti seznamování a prožívání lásky. To vše nám poslouží k retrospekci prožívání lásky v generaci posluchačů Univerzity 3. věku a jejímu srovnání s tím, jak lásku prožívá dnešní mladá generace. Tuto část bychom měli realizovat za vaší aktivní účasti jako studentů kurzu.

Zakončení: Kurz bude zakončen vypracováním závěrečné eseje v délce cca 3–5 stránek na vlastní „láskyplné“ téma.

Rozvrh: pátek 12:30–13:50

Číslo kurzu: 5

Diskuze o sudetoněmecké otázce v Českoslovenku/ČR po roce 1989

Garant kurzu: PhDr. Petr Šafařík

Obsah kurzu: Kurz se zabývá analýzou vybraných politických a publicistických debat věnovaných tzv. sudetoněmecké otázce po roce 1989. Téma bude pojednáno v kontextu vývoje česko-německých vztahů a vstupu České republiky do Evropské unie.

Zakončení: esej na zadané téma

Rozvrh: pondělí 15:30–16:50

Číslo kurzu: 6

Filmový seminář I

Garant kurzu: doc. PhDr. Michal Šobr, CSc.

Obsah kurzu: Seminář je určen účastníkům s hlubším zájmem o oblast kinematografie. Kurz bude zaměřen na současnou hranou filmovou tvorbu. Výuka bude mít podobu úvodní přednášky a následné filmové projekce některého zahraničního či českého filmu, který jde aktuálně do filmové distribuce. Část projekcí bude věnována i dílům filmové klasiky. V rámci přednášek bude uváděný film zařazen do kontextu současné kinematografie. Posluchači získají informace o tvůrcích, o publikovaných recenzích a festivalových ohlasech.

Zakončení: recenze vybraného díla

Rozvrh: úterý od 17:30 nebo od 20:00

Číslo kurzu: 7

Jak to jen říct...?

Garant kurzu: Dipl.-Pol. Barbora Procházková

Obsah kurzu: Kurz nabídne studentům nejen teoretické základy rétoriky, ale především celou řadu praktických cvičení – jak se zbavit trémy při veřejném projevu, či jak vystoupit před skupinou lidí, aby je to zaujalo. Díky nahrávkám projevu na mikrofon či videokameru budou mít účastníci jedinečnou možnost vyhodnotit si vlastní vystoupení.

Zakončení: analýza vybraného projevu

Rozvrh: středa 9:30–10:50

Číslo kurzu: 8

Jak to ti rozhlasoví a televizní moderátoři dělají

Garant kurzu: PhDr. Josef Maršík, CSc.

Obsah kurzu: Teoretická část kurzu bude zaměřena na seznámení účastníků s hlavními zásadami interpretace zpravodajských a publicistických textů na mikrofon a před kamerou. Praktická cvičení se budou konat v rozhlasovém a televizním studiu katedry žurnalistiky IKSŽ. Budou věnována zejména přednesu vlastních a cizích textů na mikrofon a před kamerou, krátkému zpravodajskému vystoupení, tzv. vizitce, besedě a improvizovanému rozhovoru. Zvláštní pozornost bude zaměřena na zvýšení úrovně kultury řeči. Součástí kurzu bude též exkurze na vybrané pracoviště Českého rozhlasu spojená s besedou s vedoucím pracovníkem o aktuální problematice současné rozhlasové tvorby.

Zakončení: Splnění praktických úkolů, které budou zadány v průběhu semestru.

Rozvrh: pátek 13:00–14:20

Číslo kurzu: 9

Jak úspěšně vyjednávat, komunikovat a řešit společenské situace

Garant kurzu: Ing. Jana Bulenová, emeritní velvyslankyně ČR

Obsah kurzu: S vyjednáváním se setkáváme v každodenním životě, v rodinných, společenských, obchodních a jiných profesních záležitostech v domácím i mezinárodním prostředí. Účastníci jednání se stávají v dnešním světě stále propojenější a na sobě závislí. Vyjednávání je tak jedním z hlavních nástrojů zvládnání konfliktních situací. Program kurzu je zaměřen na definice pojmů: vyjednávání, mezinárodní vyjednávání, komunikace, diplomacie, zahraniční politika, společenská etiketa. Posluchači se dozví, jak zlepšit komunikační dovednosti, jak používat řeč těla a znalost typů osobností vyjednávačů, jak citlivě využívat vyjednávacích technik, jak získat důvěru a zklidnit prostředí, co jsou to otevřené otázky a k čemu slouží. Díky vhodné verbální i neverbální komunikaci a stylům vyjednávání lze získat výhodu, dosáhnout dohody a předejít konfliktům. K tomu také přispěje znalost společenské etikety.

Zakončení: vypracování eseje na vybrané téma vyjednávání či etikety

Rozvrh: úterý 11:00–12:20

Číslo kurzu: 10

Matematika a Mona Lisa – aneb je zdravý rozum opravdu zdravý?

Garant kurzu: prof. RNDr. Jan Ámos Víšek, CSc.

Obsah kurzu: Motto:

*Řekne-li ti někdo, že si neumí představit,
že by to či ono mohlo být nějak jinak,
není to proto, že by to tak nemohlo být,
je to jen nedostatek představivosti.*

Karl Popper

Je domněnka, že Leonardo da Vinci stál u její kolébky, viz Bülent Atalay: Matematika a Mona Lisa – Umění a věda Leonarda da Vinci, opravdu namíště? Od doby Leonarda da Vinci jsme ušli pořádný kus cesty a průvodci nám byli velikáni jako Tycho de Brahe, Johannes Kepler, Galileo Galilei, Isaac Newton, ale také Bohuslav Balbín, Bernard Bolzano a mnozí další. Na začátku budování moderní vědy byla idea nahradit dogma racionem (my Češi bychom řekli zdravým rozumem), ale možná se ukázalo, že to nestačí, nebo naopak je to příliš ambiciózní nápad – možná jsme se měli vypravit nějakým „opačným směrem“ (jak kdysi napsal Josef Nesvadba: Výprava opačným směrem). Toto povídání nebude vědecké, ale bude o vědě, tak jak ji (téměř jistě) neznáte. Bude o zákracích i podvodech s čísly, bude o tom, co věda umí a jaké má limity, bude to o mýtech ve vědě (např. o tom, jak náš sen o objektivitě dostal trhliny, viz Ilya Prigogine: Only an Illusion : Jen iluze), o mýtech o vědě a vědcích a o mýtech obecně. Nebude to učesané, ale spíše od všeho trochu. Vyprávět vám to bude matematik-statistik, kterého 20 let mezi společenskými vědci nesmírně obohatilo a chce se o to s vámi podělit.

Přednáška poběží čtvrtým rokem a v akademickém roce 2019/20 se v letním semestru bude konat - pokud o to bude zájem - jakési pokračování, resp. doplňování těch témat, která s touto přednáškou souvisí a byla buď zmíněna jen okrajově, nebo vůbec. Název přednášky bude „Paralipomenon k Moně Lise – aneb co se do první přednášky nevešlo“.

Zakončení: esej

Rozvrh: středa 11:00–12:20

Číslo kurzu: 11

Média zblízka I

Garant kurzu: PhDr. Radim Wolák

Obsah kurzu: Kurz nabízí účastníkům hlubší poznání mediální problematiky, vzhled do dějin médií i jejich současného fungování prostřednictvím exkurzí do mediálních institucí (ČT, ČRo, ČTK, redakce novin, vydavatelství, tiskárny), návštěv muzeí (Poštovní muzeum, Národní technické muzeum, Národní muzeum), příležitostných akcí, diskusí či besed o mediálních

otázkách se zajímavými osobnostmi, odborníky a pracovníky médií. Přesná náplň kurzu je vždy stanovena na základě zájmu účastníků po prvním setkání.

Zakončení: závěrečná debata u kulatého stolu

Rozvrh: pátek 12:30–13:50

Číslo kurzu: 12

Nejčtenější američtí spisovatelé po roce 1945 (II)

Garant kurzu: PhDr. Jiří Hanuš

Obsah kurzu: V kurzu se posluchačům představí další významné postavy americké prózy druhé poloviny 20. století, na které se v úvodním kurzu z časových důvodů nedostalo. Například J. D. Salinger, autor převratného románu Kdo chytá v žitě. Vynikající černošský spisovatel James Baldwin, známý mimo jiné prózou Jiná země. Nebo Ken Kesey, autor skvělé románové předlohy k filmu známému jako Přelet nad kukaččím hnízdem. Také Truman Capote, proslulý lyrickým románem Snídaně u Tiffanyho či románem Chladnokrevně. Seznámíme se s předními představiteli beatnické generace, básníky Allenem Ginsbergem a Lawrence Ferlinghettim a prozaikem Jackem Kerouakem. Začteme se do citlivých a humorných románů Ann Tylerové (například Amatérská svatba) a nahlédneme i do Čarování s láskou významné indiánské autorky Louise Erdrichové. Nemůžeme pominout ani autora Sofiiiny volby či románu Zapal tento dům, jižanského spisovatele Williama Styrona, ani jednoho z nejvýznamnějších autorů současnosti, Dona DeLillo (Bílý šum, Anděl Esmeralda, Podsvětí a další). U každého autora dostanou posluchači základní přehled o životě a díle a pak se podrobněji seznámí s jeho stěžejním dílem v českém překladu.

Zakončení: Posluchači budou hodnoceni na základě krátké seminární práce, jejíž téma si mohou vybrat po poradě s vyučujícím.

Rozvrh: úterý 14:00–15:20

Číslo kurzu: 13

Německo a různé formy přistěhovalectví od roku 1945 do současnosti

Garant kurzu: PhDr. Petr Šafařík

Obsah kurzu: Kurz zaprvé přiblíží několik výrazných přistěhovaleckých vln do Německa (zejména německých nucených vysídlelců ze střední a východní Evropy; „gastarbajtrů“ z jižní Evropy a Turecka; uprchlíků od 70. let i po roce 2012 s dosavadním vrcholem roku 2015). Zadruhé předmět analyzuje, jakým způsobem se s imigrací vyrovnávaly a vyrovnávají

jak široká německá společnost, tak její politické a intelektuální elity.

Zakončení: esej na zadané téma

Rozvrh: úterý 15:30–16:50

Číslo kurzu: 14

Norden – severské země od Kalmarské unie k Evropské unii

Garant kurzu: Mgr. Tomáš Juhás

Obsah kurzu: Kurz nabídne ucelený vhled do historie a současnosti severských zemí – Dánska, Švédsko, Norsko, Finsko a Islandu. Jednotící linkou přednášek o historickém vývoji, politickém uspořádání, ekonomickém modelu, struktuře společnosti a zahraničně-politické orientaci bude diskuze, zda je možné všech pět států souhrnně označit jménem „Norden“ (Skandinávie, severské země atp.) – jako bývá zvykem nejen v médiích. Historický exkurz započne přibližně v časech Kalmarské unie (14. století), bude pokračovat přes období reformace a absolutismu až k napoleonskému období a konstituování moderních národních států. Detailněji bude pojednáno o světových válkách a meziválečném období, kdy je možné spatřit zárodky pozdějšího sociálního modelu. Období studené války ilustrativně poukáže na fragmentaci geograficky kompaktního regionu v důsledku „velké“ geopolitiky. Zvláštní pozornost bude věnována období po konci studené války a zapojení zemí do procesu evropské integrace. Kromě 5 severských zemí se pozornosti dostane i 3 autonomním územím – Alandským a Faerským ostrovům a Grónsku.

Harmonogram přednášek:

1. Úvod, dávné dějiny, Vikingové, christianizace, Kalmarská unie
2. Od Kalmarské unie po napoleonské války
3. 19. století – vznik moderních států
4. Světové války, meziválečné období
5. Studená válka, evropská integrace
6. Politika, ekonomika, společnost
7. Autonomní území, severská spolupráce, současnost

Rozvrh: čtvrtek 16:00–17:20

Číslo kurzu: 15

Osobnosti dokumentárního filmu: Jan Špáta – filmový terapeut

Garant kurzu: prof. MgA. Martin Štoll, Ph.D.

Obsah kurzu: Kurz představí komplexně osobnost a dílo klasika českého dokumentárního

filmu prof. Jana Špáty (1932–2006). Špátovy filmy vynikají humanistickým pohledem na svět, hledají krásu v každodennosti, ale i útěchu a radost ve světě plném nemocí a zmaru. J. Špáta se narodil v Náchodě, působil nejprve jako kameraman Zpravodajského filmu a posléze se vedle kameramanské profese etabloval jako režisér oceňovaných filmů s výrazným rukopisem. Působil také na FAMU, kde ovlivnil nejméně dvě generace studentů.

Plán přednášek s ukázkami filmů:

1. Špáta kameraman – estetika obrazu a kameramanské postupy (reportáže, cestopisy)
2. Špáta režisér – práce na „place“, příprava, obhlídka (portréty I.)
3. Film jako hutný dramatický tvar – práce s materiálem a jeho kompletace, vztah k hudbě (filmové klipy)
4. Špáta pedagog – co vyžadoval od studentů, jakým způsobem probíhala jeho výuka
5. Typy hrdinů ve Špátových filmech (portréty II.)
6. Špáta na hraně, emocionalita (sociální sondy)
7. Špátova publicistická činnost a závěrečný film Láska, kterou opouštím

V rámci kurzu budou představeny i ukázky z filmů Jana Špáty, jako Okamžik radosti, Svítí slunce, Respice finem, Země sv. Patricka, Variace na téma Gustava Mahlera, Atletické variace, Mezi světlem a tmou, 777 vteřin v Československu, Parta, GEN – Miroslav Horníček, GEN – Jiřina Bohdalová, OKO – Srdce na dlaní apod. Hostem bude i dcera J. Špáty, Olga Špátová. Lektorem kurzu je dokumentarista, ale i autor mnoha historických a teoretických publikací o dokumentu, žák Jana Špáty a autor jeho biografie M. Štoll.

Rozvrh: pátek 11:00–12:20

Číslo kurzu: 16

Ruská agrese proti Ukrajině

Garant kurzu: PhDr. Jan Šír, Ph.D.

Obsah kurzu: Kurz probírá vybrané aspekty ruské agrese proti Ukrajině po roce 2014. První blok přednášek je věnován prehistorii konfliktu, jeho příčinám, kořenům, východiskům a ideovým zdrojům. Druhý blok rozebírá jednotlivé aspekty a fáze samotné ruské vojenské kampaně. Třetí blok se zaměřuje na širší dopady rusko-ukrajinské války a přibližuje proměny bezpečnostního prostředí v nejméně dotčených oblastech Evropy.

Program přednášek:

1. Rusko-ukrajinské vztahy v historické retrospektivě
2. Vnitřní zdroje ruské agrese
3. Anexe Krymu
4. Válka na východě Ukrajiny
5. Energetická závislost, propaganda a dezinformace, podvratné a destabilizační kampaně v Evropě
6. Mezinárodní sankce proti Rusku

7. Pobaltí jako příští kolbiště střetu mezi Ruskem a Západem?

Zakončení: krátká recenze na knižní titul dle vlastního výběru vztahující se k tematické náplni kurzu

Rozvrh: středa 9:30–10:50

Číslo kurzu: 17

Seminář výtvarného umění I

Garant kurzu: PhDr. Mgr. Hana Sládková, Ph.D.

Obsah kurzu: Náplní kurzu jsou návštěvy výstav (výběr dle aktuální nabídky a zájmu studentů) a srovnání vlastního dojmu s hodnocením recenzí, které budou k těmto výstavám publikovány. Cílem kurzu je představit výtvarné umění prostřednictvím výstav a seznámit posluchače s nabídkou galerií a periodik zaměřených na výtvarné umění, s prostředím klasických výstavních prostor i ateliérů.

Podmínkou účasti v kurzu je přístup k e-mailu, jímž jsou zasílány informace ke každému semináři a doplňující odkazy k výstavám.

Zakončení: esej/úvaha

Rozvrh: pátek

Číslo kurzu: 18

Současný populismus v Evropě

Garant kurzu: PhDr. Martin Mejstřík

Obsah kurzu: Kurz se zabývá fenoménem současných populistických hnutí v Evropě a jejich volebním úspěchem. Rozebrány budou program a rétorika jednotlivých charismatických lídrů s důrazem na české prostředí a na další významná hnutí v Evropě (např. Itálie, Francie, Nizozemí). Vysvětleny budou příčiny jejich úspěchu, a zda představují riziko pro současnou evropskou demokracii, či jde naopak o samoozdravný proces demokracie.

Zakončení: dobrovolná esej na zvolené téma

Rozvrh: pátek 11:00–12:20

Číslo kurzu: 19

Sovětské intervence ve střední Evropě 1953–1981

Garant kurzu: PhDr. Oldřich Tůma, Ph.D.

Obsah kurzu: Kurz se bude zabývat vojenskými intervencemi, jimiž SSSR zachránil a prodloužil existenci komunistických režimů (NDR 1953, Maďarsko 1956, Československo 1968) a také případy, kdy nakonec ke zvažované intervenci nedošlo a situace byla řešena jinak (Polsko 1956 a 1980–81). Vyloženy budou vnitropolitické (role domácích kolaborantů) i mezinárodně politické (reakce Západu) souvislosti, podoby a motivy sovětského rozhodování, průběh následně stabilizace apod.

Zakončení: esej

Rozvrh: středa 11:00–12:20

Číslo kurzu: 20

Stále ještě „sladká“ Francie?

Garant kurzu: PhDr. David Emler, Ph.D.

Obsah kurzu: Francie je jednou z nejobdivovanějších zemí na celém světě, ročně ji navštíví více turistů, než kolik má obyvatel. V České republice se její obraz spojuje zejména s gastronomií či módou, ale i s nostalgii po kulturních kontaktech z období první Československé republiky. V televizních zprávách jsou však vidět zejména zapálená auta, po zuby ozbrojení policisté a oběti násilí. Jak skutečně dnes vypadá jedna z nejstarších demokracií západní Evropy? Jak si stojí Francie v evropském srovnání v otázkách politiky, hospodářství, kultury a společnosti? Skutečně jsme svědky zásadní civilizační proměny, která se dotýká celých států? Na tyto i další otázky se budeme snažit nalézt odpovědi na příkladu studia současné Francie. Kurz kombinuje výklad přednášejícího a aktivní diskusi založenou na četbě českého i zahraničního denního tisku.

Zakončení: krátká seminární práce s využitím novinových článků

Rozvrh: pátek 12:30–13:50

Číslo kurzu: 21

Tvůrčí psaní

Garant kurzu: PhDr. ThMgr. Mgr. Karol Lovaš, Ph.D.

Obsah kurzu: Cílem kurzu je nabídnout studentům základní teoretické a praktické znalosti pro tvůrčí psaní. Kurz vede Karol Lovaš. Je legendou rozhlasového zpravodajství slovenského soukromého Rádia Twist, které v polovině 90. let 20. století, v období tzv. „mečiarismu“, bylo nejposlouchanějším rozhlasovým zpravodajstvím v zemi. V roce 1996 získal Karol Lovaš jako spoluautor a moderátor Žurnálu Rádia Twist cenu slovenského Literárního fondu. V roce

1999 byl válečným rozhlasovým reportérem v bývalé Jugoslávii. Jeho přímé komentování zatýkání expremiéra Vladimíra Mečiaru v roce 2000 převzala na své stránky americká CNN. V roce 2011 absolvoval Lovaš studium Katolické teologie na Karlově univerzitě. Je katolickým řeholním knězem – premonstrátem. Napsal několik knížek s duchovní tematikou, které vyšly ve slovenském vydavatelství Cathedra: Boží šašo, Kto sa chce naučiť 'bicyklovať', musí aj padnúť', Náš Boh nosí zásteru, Pojedači Boha. V českém jazyce vyšla v roce 2016 jeho kniha: Já, neposlušné dítě. Je autorem knižních rozhovorů se třemi slovenskými prezidenty – Michalem Kováčem, Rudolfem Schusterem a Ivanem Gašparovičem. V roce 2018 vyšlo ve slovenském nakladatelství Spolku slovenských spisovatelů jeho interview s Alojzem Lorencem – posledním šéfem československé Státní bezpečnosti. Na Institutu mediálních studií a žurnalistiky přednáší Karol Lovaš rozhlasovou žurnalistiku.

Zakončení: Účastník kurzu průběžně píše svoje reflexe k jednotlivým zadaným tématům.

Rozvrh: čtvrtek 14:00–15:20

Číslo kurzu: 22

Umění mimoevropských civilizací II

Garant kurzu: RNDr. Aleš Krejčí, CSc.

Obsah kurzu: Výtvarné dědictví kultur Asie a Ameriky je na Západě stále poměrně málo známé a je často zařazováno do etnografických bádání. Jiná estetika mnohdy monumentálních výtvorů, které se mohou plně měřit se slavnými díly antiky nebo renesance, není plně doceňována. Cyklus si klade za cíl překonat bariéry ve vnímání umění vzdálených kultur a přinést posluchačům nejen znalosti, ale také vizuální zážitky. Na encyklopedicky utříděném obsáhlém obrazovém materiálu ukáže přednášející nesmírné bohatství výtvarné kultury především největšího kontinentu naší Země. Posluchači kurzu získají přehled o jednotlivých slohových obdobích, jejich charakteristických výtvarných prvcích i nejvýznamnějších lokalitách a památkách.

1. Islámské umění v Persii (Irán)
2. Islámské umění Indie
3. Stúpy a pagody – tvarosloví buddhistické Asie
4. Výtvarné a divadelní umění Bali (Indonésie)
5. Umění Čampy (Vietnam)
6. Buddhistické památky jižní Číny
7. Indiáni před Cortésem a dnes (Mexiko)

Zakončení: jednoduchý test se 7 otázkami (každá se 3 variantami odpovědí)

Rozvrh: pátek 11:00–12:20

Číslo kurzu: 23

Západ a Východní Evropa v roce 1989

Garant kurzu: PhDr. Vít Fojtek, Dr., Ph.D.

Obsah kurzu: V přednášce budeme hovořit o tom, jak byla Západem, v čele s USA, v té době vnímána Východní Evropa. Co pro něj znamenaly změny, k nimž došlo během „zázračného roku“ 1989, v čem na ně byl či nebyl připraven a proč? Zajímá nás budou i reakce klíčových západních politiků. Jak se rozhodovali, v čem je ovlivňoval širší mezinárodní kontext studené války, vnitropolitická situace v jejich zemích nebo vlastní životní zkušenosti, zdravotní stav, osobní vlastnosti či nevráživosti. Prozkoumáme rovněž jejich reakce na působení sovětské propagandy. Z této perspektivy nás budou zajímat vůdčí politické osobnosti Západu, jako prezident Ronald Reagan nebo britská premiérka Margaret Thatcherová. Jak se vyvíjel Reaganův pevný postoj vůči SSSR a jakým úskalím musel v této souvislosti čelit i ve svém bezprostředním okolí a jak na stejné výzvy reagoval jeho viceprezident a nástupce George Bush starší. U britské premiérky a západoevropských politiků se budeme zabývat i tím, jak jejich reakce ovlivnily proces sjednocování Německa a související jednání se Sovětským svazem, včetně některých otázek dnes tak často ruskou propagandou připomínaných v souvislosti s pozdějším rozšířením NATO na východ.

Zakončení: Dobrovolná písemná práce na téma dohodnuté s posluchačem (min. 2 strany, tj. 3600 znaků); může se ev. týkat i zachycení osobních prožitků či vzpomínek na období diskutované v přednášce.

Rozvrh: pátek 16:00–17:20

Číslo kurzu: 24

Letní semestr 2019/2020

únor až květen 2019

Americká literatura 1950–2010

Garant kurzu: PhDr. Jiří Hanuš

Obsah kurzu: V kurzu se posluchačům představí nejdůležitější postavy americké prózy druhé poloviny 20. století. Například významná jižanská povídkářka Flannery O'Connorová, autor proslulé *Lolity* Vladimir Nabokov, význační židovští spisovatelé Saul Bellow a Philip Roth, „Mozart amerického románu“ John Updike, první Afroameričanka vyznamenaná Nobelovou cenou Toni Morrisonová, skvělá prozaička Joyce Carol Oatesová, i u nás dobře známí romanopisci John Irving a Tom Robbins. U každého autora dostanou posluchači základní přehled o životě a díle a pak se podrobněji seznámí s jeho stěžejním dílem v českém překladu.

Zakončení: Posluchači budou hodnoceni na základě krátké seminární práce, jejíž téma si mohou vybrat po poradě s vyučujícím.

Rozvrh: úterý 11:00–12:20

Číslo kurzu: 25

Český dokumentární film II – Reflexe a diagnóza společnosti

Garant kurzu: prof. MgA. Martin Štoll, Ph.D.

Obsah kurzu: Kurz je druhým nahlédnutím do fenoménu českého dokumentárního filmu skrze jednotlivé tematické řezy a zároveň představením vybraných autorských osobností, které vytvářely/vytvářejí tzv. českou dokumentární školu. Ze široké tematické škály se tento navazující kurz soustředí pouze na sféru sociální, vazbu člověka a společnosti, intimního prožívání reality, ale také vzdoru vůči systému či životního stylu. Kurz je postaven na ukázkách ze základních děl, a to vždy s ohledem na probíraný jev či tematickou oblast, a na jejich kontextuálních propojování. (Kurz lze absolvovat i samostatně, bez návaznosti na předchozí.)

Plán přednášek s ukázkami filmů:

1. Podoby intimity (Špáta, Schorm, Fairaizl, Sommerová, Procházková, Hníková, Kudrna)
2. Mizející světy (Úlehla, Časlavský, Císařovský, Hapl, Maryška, Ševčíková, Gébová)
3. Život s handicapem (Špáta, Granec, Fenič, Janek, Koutecký, Doruška)
4. Politické paralely (Činčera, Fenič, Sommerová, Vachek, Koutecký, Remunda a Klusák, Jablonská)

5. Životaběh, od začátku k cíli (Schorm, Chytilová, Vihanová, Špáta, ČinčEROVÁ, Pinkavová)
6. Vzdor vůči systému (Činčera, Soeldner, Bričkovský, Krejčík, Mináč)
7. Životní styl (Krejčík, Gogola, Hníková, Mareček, Moulis, Počtová)

Lektorem kurzu je dokumentarista, ale i autor mnoha historických a teoretických publikací o českém dokumentu M. Štoll.

Rozvrh: pátek 9:30–10:50

Číslo kurzu: 26

Český hraný film 2013–2017

Garant kurzu: PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.

Obsah kurzu: Kurz bude věnován vývoji českého hraného filmu v letech 2013–2017. V rámci přednášek bude představena česká hraná produkce uvedeného období. Budou zachyceny žánrové, produkční a autorské proměny české hrané kinematografie. Pozornost bude věnována dobovému přijetí jednotlivých filmů ze strany diváků, odborné kritiky i porot na filmových festivalech. Přednášky budou koncipovány chronologicky a prezentována bude celá česká produkce hraných filmů ve sledovaném období.

Zakončení: rozprava o filmech uvedeného období

Rozvrh: pátek 14:00–15:20

Číslo kurzu: 27

Filmový seminář II

Garant kurzu: doc. PhDr. Michal Šobr, CSc.

Obsah kurzu: Seminář je určen účastníkům s hlubším zájmem o oblast kinematografie. Kurz bude zaměřen na současnou hranou filmovou tvorbu. Výuka bude mít podobu úvodní přednášky a následné filmové projekce některého zahraničního či českého filmu, který jde aktuálně do filmové distribuce. Část projekcí bude věnována i dílům filmové klasiky. V rámci přednášek bude uváděný film zařazen do kontextu současné kinematografie. Posluchači získají informace o tvůrcích, o publikovaných recenzích a festivalových ohlasech.

Zakončení: recenze vybraného díla

Rozvrh: úterý od 17:30 nebo od 20:00

Číslo kurzu: 28

Historická reflexe soudobých dějin

Garant kurzu: PhDr. Petr Šafařík

Obsah kurzu: Kurz se zabývá historickými reflexemi vybraných událostí českých/československých a evropských dějin s důrazem na politickou, společenskou a kulturní roli těchto dějinných (re-)interpretací a jejich vztah ke kolektivním identitám v České republice a střední Evropě po roce 1989.

Zakončení: esej na zadané téma

Rozvrh: úterý 15:30–16:50

Číslo kurzu: 29

Kurz sebeobrany: manipulace v médiích

Garant kurzu: PhDr. Lucie Römer

Obsah kurzu: Fake news. Šmejdí. Skrytá reklama. Product placement. Manipulací v médiích se to jen hemží. Ne vše je ale manipulace. Jak manipulaci v médiích poznat? Komu slouží? Jak vzniká? A jak předcházet tomu, aby se člověk stal její obětí?

Na konkrétních příkladech z tištěných i audiovizuálních médií se bude tento interaktivně laděný kurz snažit vybavit jeho účastníky nastraženými ušima, lupou pro rozpoznání toho, zda jimi daná reportáž či zpráva skutečně manipuluje, preventivními opatřeními pro případ, že by je média někdy oslovila, a ostrými náboji, kdyby se snad obětí manipulace stali přímo oni.

Lucie Römer je dlouholetou spolupracovnicí týdeníku Respekt a doktorandkou na IKSŽ FSV UK.

Zakončení: společná ústní analýza příkladů mediálních manipulací probíraných během kurzu

Rozvrh: úterý 9:30–10:50

Číslo kurzu: 30

Latinská Amerika a její výzvy v 21. století

Garant kurzu: Mgr. Lukáš Perutka, Ph.D.

Obsah kurzu: Latinská Amerika prošla v uplynulých desetiletích mnoha změnami, podobně jako naše republika. Nové století proto bude pro Latinskou Ameriku představovat výzvu v politické, ekonomické i společenské sféře. Pokud vás zajímá, jak si povede Kuba bez vlády bratří Castrů, proč Venezuela zbankrotovala, jak se k jihu kontinentu staví Donald Trump, nebo proč si Brazílie zvolila extrémně pravicového prezidenta, pak je tento kurz určen právě vám.

Zakončení: esej na zvolené téma

Rozvrh: čtvrtek 14:00–15:20

Číslo kurzu: 31

Média zblízka II

Garant kurzu: PhDr. Radim Wolák

Obsah kurzu: Kurz nabízí účastníkům hlubší poznání mediální problematiky, vzhled do dějin médií i jejich současného fungování prostřednictvím exkurzí do mediálních institucí (ČT, ČRo, ČTK, redakce novin, vydavatelství, tiskárny), návštěv muzeí (Poštovní muzeum, Národní technické muzeum, Národní muzeum), příležitostných akcí, diskusí či besed o mediálních otázkách se zajímavými osobnostmi, odborníky a pracovníky médií. Přesná náplň kurzu je vždy stanovena na základě zájmu účastníků po prvním setkání.

Zakončení: závěrečná debata u kulatého stolu

Rozvrh: pátek 12:30–13:50

Číslo kurzu: 32

Mediální obrazy minulosti a současnosti

Garant kurzu: PhDr. Petr Šafařík

Obsah kurzu: Předmět se věnuje analýze a interpretaci mediálních obrazů vybraných sociokulturních a politických témat, jak je nabízejí dobová i současná masmédia. Časový záběr se soustředí na období po roce 1945, příklady budou vybrány zejména z českých/československých, německých a severoamerických rálií.

Zakončení: esej na zadané téma

Rozvrh: pondělí 15:30–16:50

Číslo kurzu: 33

Moderní metody zkoumání politiky

Garant kurzu: Mgr. Lukáš Hájek, M.A.

Obsah kurzu: Se změnou politického prostředí se přirozeně vyvíjí i způsoby jeho zkoumání. Volební průzkumy, rozbor výstupů na digitálních sociálních sítích nebo analýza statisíců informací z elektronického hlasování členů parlamentu jsou tak nedílnou součástí dnešní politologie. Kurz přiblíží moderní metody zkoumání politiky od základních logických východisek až po aktuálně nejvíce používané výzkumné nástroje. Primárně se kurz zaměřuje na kvantitativní způsob zkoumání politiky, který se v současnosti prosazuje vůbec nejvíce, opomenuta ale nebude ani jeho vazba na výzkum kvalitativní. Semináře se také budou prakticky věnovat některým aktuálním fenoménům souvisejícím s moderním zkoumáním politiky. Příkladem je třeba osvětlení principu volebních průzkumů a interpretace jejich výsledků nebo upozornění na nejnovější způsoby politické manipulace.

Zakončení: seminární práce na zadané téma

Rozvrh: čtvrtek 11:00–12:20

Číslo kurzu: 34

Německo včera a dnes

Garant kurzu: Dipl.-Pol. Barbora Procházková

Obsah kurzu: Německo není jen migrace a kancléřka Angela Merkelová, jak je často vnímáno v českých médiích. Současné Německo je daleko pestřejší – zálohované plechovky od piva, rodičovská dovolená pro otce či toalety pro třetí pohlaví. Náš nejdůležitější soused se mění a kurz nabídne návod, jak mu lépe porozumět. Zároveň také představí a vysvětlí nejnovější trendy v německém společensko-politickém vývoji.

Zakončení: závěrečná diskuze na vybrané téma

Rozvrh: středa 9:30–10:50

Číslo kurzu: 35

Orální historie, tentokrát prakticky

Garant kurzu: Mgr. Lucie Römer

Obsah kurzu: Orální historie je jednou ze základních možností, jak se něco dozvědět o dějinách i současnosti. Tato metoda vedení rozhovorů, užívaná historiky či novináři, je založena na maximálně volném hovoru pamětníků.

Jak se na rozhovor co nejlépe připravit? Jak si vybrat téma a jak interview strukturovat? S jakými formálními výzvami počítat? A jak to udělat, aby vše nezůstalo jen „v šuplíku“?

Kurz bude veden interaktivně, poskytnete řadu příležitostí vyzkoušet si teoretické tipy v praxi. V jeho závěru budou mít účastníci také možnost vést za asistence lektorky plnohodnotné skupinové interview s pamětníkem.

Lucie Römer je dlouholetou spolupracovnicí týdeníku Respekt a doktorandkou na IKSŽ FSV UK.

Zakončení: zpracování samostatného nebo skupinového rozhovoru s pamětníkem

Rozvrh: úterý 11:00–12:20

Číslo kurzu: 36

Paralipomenon k Moně Lise – aneb co se do první přednášky nevešlo

Garant kurzu: prof. RNDr. Jan Ámos Víšek, CSc.

Obsah kurzu: Motto:

*Počátkem cesty k moudrosti je
povědomí o vlastních neznalostech.
Benjamin Franklin*

Přednáška „Matematika a Mona Lisa – aneb je zdravý rozum opravdu zdravý?“ probrala poměrně zevrubně to, jak se antická věda a vzdělanost dostala do renesanční Evropy. Navíc se dotkla mnoha dalších témat, jako je ve světě vzrůstající negramotnost ve vnímání čísel, vývoj našich kosmologických modelů, případně jak byla podporována vzdělanost v Evropě či zda jsou formalizované modely světa, ekonomiky, diagnostických postupů lepší než ty slovní. Konečně pak ukázala, jak povrchní vnímání statických výroků může být zavádějící a že matematika může být zábavná, pokud se jí přestaneme bát.

Zdá se však, že některá témata by si zasloužila trochu hlubší zamyšlení, např. jak mnoho přispěly k evropské vzdělanosti neevropské zdroje, zejména indické či čínské objevy a poznatky. Podobně naše kosmologické představy doznávají v posledních letech velké proměny, mimo jiné díky přístrojům, které jsou umístěny na oběžných drahách okolo Země. Vzhledem k tomu, že vzdělanost a věda jsou životně (chcete-li kriticky) závislé na možnostech efektivně sdělovat a uchovávat to, co už bylo objeveno právě tak jako to, co je bezprostředně nové, je proces – jak se vyvíjely písmenné či číslicové soustavy – jako nosiče vědomostí – nade vše zajímavý. Konečně pak všichni víme, že celá západní (chcete-li transatlantická) kultura, vzdělanost a způsob života jsou založeny na antické vzdělanosti a judaisticko-křesťanské „mystice“. Je však náš pohled na svět jen spojením těchto dvou zdrojů, nebo došlo k efektu, který není jen jejich prostým „součtem“, ale vytvořil kvalitativně něco nového, co ve svých důsledcích zformovalo pojmy, stojící v základech transatlantické kultury: mravnost, morálka a etika?

Zakončení: esej

Rozvrh: středa 11:00–12:20

Číslo kurzu: 37

Přistěhovalci v Evropě. Představují hrozbu?

Garant kurzu: PhDr. Martin Mejstřík

Obsah kurzu: Kurz se zabývá současným fenoménem migrace na evropský kontinent. Rozebrána bude situace v zemích, odkud do Evropy proudí nejvíce uprchlíků, jejich hlavní migrační trasy a způsoby, jakými se dostávají na náš kontinent. Důraz bude kladen na jejich následnou asimilaci v cílových zemích a na to, jaké tento proces přináší výzvy a problémy.

Zmíněna bude také situace v České republice a využívání pracovní migrace z východních zemí. Cílem kurzu je seznámit účastníky s hlavními problémy, které migrace v současnosti představuje pro evropské země a jejich hodnoty, a jaké naopak vytváří pozitivní efekty.

Zakončení: dobrovolná esej na zvolené téma

Rozvrh: pátek 11:00–12:20

Číslo kurzu: 38

Rozhlasové interview (příprava a praktické zvládnutí rozhlasového rozhovoru)

Garant kurzu: PhDr. ThMgr. Mgr. Karol Lovaš, Ph.D.

Obsah kurzu: Frekventant kurzu si osvojí základní teoretické a praktické dovednosti potřebné pro zvládnutí rozhlasového interview. V rámci kurzu absolvuje návštěvu Českého rozhlasu a České televize. Ve studiu RTL bude mít pak možnost pod dohledem a za spolupráce s pedagogem a přizvanými hosty zvládnout hlasovou kulturu a pracovat na přípravě vlastního závěrečného výstupu.

Kurz vede Karol Lovaš. Je legendou rozhlasového zpravodajství slovenského soukromého Rádia Twist, které v polovině 90. let 20. století, v období tzv. „mečiarismu“, bylo nejposlouchanějším rozhlasovým zpravodajstvím v zemi. V roce 1996 získal Karol Lovaš jako spoluautor a moderátor Žurnálu Rádia Twist cenu slovenského Literárního fondu. V roce 1999 byl válečným rozhlasovým reportérem v bývalé Jugoslávii. Jeho přímé komentování zatýkání expremiéra Vladimíra Mečiara v roce 2000 převzala na své stránky americká CNN.

V roce 2011 absolvoval Lovaš studium Katolické teologie na Karlově univerzitě. Je katolickým řeholním knězem – premonstrátem. Napsal několik knížek s duchovní tematikou, které vyšly ve slovenském vydavatelství Cathedra: Boží šašo, Kto sa chce naučiť bicyklovať, musí aj padnúť, Náš Boh nosí zásteru, Pojedači Boha. V českém jazyce vyšla v roce 2016 jeho kniha: Já, neposlušné dítě. Je autorem knižních rozhovorů se třemi slovenskými prezidenty – Michalem Kováčem, Rudolfem Schusterem a Ivanem Gašparovičem. V roce 2018 vyšlo ve slovenském nakladatelství Spolku slovenských spisovatelů jeho interview s Alojzem Lorencem – posledním šéfem československé Státní bezpečnosti. Na Institutu mediálních studií a žurnalistiky přednáší Karol Lovaš rozhlasovou žurnalistiku.

Zakončení: práce na společném projektu

Rozvrh: čtvrtek (bude upřesněno)

Číslo kurzu: 39

Seminář výtvarného umění II

Garant kurzu: PhDr. Mgr. Hana Sládková, Ph.D.

Obsah kurzu: Náplní kurzu jsou návštěvy výstav (výběr dle aktuální nabídky a zájmu studentů) a srovnání vlastního dojmu s hodnocením recenzí, které budou k těmto výstavám publikovány. Cílem kurzu je představit výtvarné umění prostřednictvím výstav a seznámit posluchače s nabídkou galerií a periodik zaměřených na výtvarné umění, s prostředím klasických výstavních prostor i ateliérů.

Podmínkou účasti v kurzu je přístup k e-mailu, jímž jsou zasílány informace ke každému semináři a doplňující odkazy k výstavám.

Zakončení: esej/úvaha

Rozvrh: pátek

Číslo kurzu: 40

Spojené království a osobnosti, které ho utvářely

Garant kurzu: prof. PhDr. Blanka Řířhová, CSc.

Obsah kurzu: Kurz seznámí zájemce o britskou problematiku s významnými osobnostmi spojenými s utvářením Spojeného království, a to jak s těmi reálně existujícími, tak s těmi, jejichž existenci známe pouze z legend. Vedle legendami opředených hrdinů jako je král Artuš či kouzelník Merlin si proto představíme i osobnosti a události, které vedly ke vzniku Velké Británie, tedy příběh spojení keltských oblastí (Walesu, Skotska) s Anglií. V přednáškách se zájemci budou moci seznámit s důležitými etapami anglických i britských dějin: s pronikáním Normanů a s osobností Viléma Dobyvatele, s působením Normanů ve Walesu, podrobněji budou představeny okolnosti vedoucí ke spojení Skotska s Anglií i boje s klanem ze skotské Vysočiny (včetně začlenění Skotů do britské armády). Stěžejní část přednášek pak bude věnována dopadu těchto událostí na současnou skotskou a velšskou politickou scénu a seznámení se s významnými osobnostmi, které se zapsaly výrazně do politických a kulturních dějin těchto oblastí.

Zakončení: Podmínkou pro úspěšné ukončení kurzu je minimálně 50% účast na přednáškách.

Rozvrh: pátek 9:30–10:50

Číslo kurzu: 41

Strakova akademie aneb Zapomenutý svět českých nadací

Garant kurzu: doc. PhDr. Mgr. Ing. Antonie Doležalová, Ph.D.

Obsah kurzu: Pod spojením Strakova akademie si dnes každý představí Úřad vlády.

Několik staletí předtím, než do budovy vstoupil první československý státní úředník, však šlo o bohatou a vzkvétající soukromou nadaci, a později vzdělávací instituci pro výchovu synů ze zchudlých šlechtických rodin. V přednáškách bude příběh této nadace zasazen do dobových kontextů vzájemné lidské pomoci, filantropie a rozvoje sociálního státu, ale budeme také mluvit o tom, proč je dnes historie českých nadací, jejíž součástí byla i Strakova akademie, prakticky zapomenuta.

Zakončení: diskuze nad případovými studiemi

Rozvrh: pátek 14:00–15:20

Číslo kurzu: 42

„Uplatňovat zdrženlivost?“ Západ a Pražské jaro 1968

Garant kurzu: PhDr. Vít Fojtek, Dr., Ph.D.

Obsah kurzu: Přednáška se zabývá postojem Západu v čele se Spojenými státy k Sovětskému svazu a Východní Evropě během uvolňování napětí v 60. a 70. letech 20. století, v době tzv. politiky détente. Tato politika měla svá pozitiva i negativa. Její negativní dopad si přiblížíme na příkladu československých událostí roku 1968. Zajímat nás bude, jaké nálady tehdy převažovaly mezi západoevropskou veřejností, jaké priority měly Spojené státy a jak se to odrazilo v postojích vedoucích amerických a západoevropských politických představitelů k Sovětskému svazu a Východní Evropě. Zaměříme se i na to, proč tito představitelé reagovali na sovětskou invazi do Československa opatrně, v čem z jejich pohledu ohrožovala další rozvoj vztahů mezi Východem a Západem a jak těchto postojů Sovětský svaz využíval pro své politické cíle.

Zakončení: Dobrovolná písemná práce na téma dohodnuté s posluchačem (min. 2 strany, tj. 3600 znaků); může se ev. týkat i zachycení osobních prožitků či vzpomínek na období diskutované v přednášce.

Rozvrh: pátek 16:00–17:20

Číslo kurzu: 43

V ruštině o současném Rusku

Garant kurzu: Mgr. Tatiana Smirnova

Obsah kurzu: Kurz, který bude probíhat v ruském jazyce, je zaměřen na rozšíření a prohloubení znalostí o reáliích současného Ruska. Jak a o čem se mluví a píše v současném Rusku? Názory známých osobností kulturní sféry (divadlo, kino, populární hudba), současných politických činitelů, novinářů, spisovatelů a hudebníků. Promítání aktuálních ruských televizních pořadů, reportáží, rozhovorů, filmů a dokumentů a následná diskuze o jejich obsahu. Každý seminář

má jiné tematické zaměření. Předpokladem účasti v kurzu je alespoň mírně pokročilá znalost ruštiny (stačí pasivní).

Zakončení: diskuze na zadané téma

Rozvrh: pátek 11:00–12:20

Číslo kurzu: 44

Vina a trest – přepisování historie

Garant kurzu: PhDr. Miroslav Tejchman, DrSc.

Obsah kurzu: Kolaborace s nacisty měla na Balkáně za druhé světové války stejný charakter jako jinde v Evropě. Všude představovala to nejreakčnější ve společnosti, i když se halila do vznešených frází a někdy se dokonce vydávala za „obět“ v zájmu národa.

V Rumunsku byl generál Antonescu s plnými mocemi Conducatora typickým „nazifýrerem“ a v Bulharsku se sice málo počteně, ale o to více vlivné, radikální pronacistické síly rovněž staly poslušným vazalem Osy. Jugoslávie a Řecko byly od jara 1941 územně rozděleny. Italští, bulharští, němečtí a maďarští okupanti tu vytvářeli svou správu a jedinou výjimku tvořilo „nezávislé“ Chorvatsko.

Zakončení: esej na zvolené téma

Rozvrh: pátek 12:30–13:50

Číslo kurzu: 45

Zlatá léta první republiky?

Garant kurzu: doc. PhDr. Mgr. Ing. Antonie Doležalová, Ph.D.

Obsah kurzu: Rok 2018 je rokem stého výročí založení samostatného československého státu. V historiografii bývá tento stát označován za ostrov demokracie a stability uprostřed bouřlivého regionu Střední Evropy. V přednášce se budeme věnovat úspěchům, ale i nezdarům nového státu a diskutovat, které momenty nejvíce ovlivnily krátkodobost jeho trvání. Na scénu vstoupí ambiciózní muži v nejlepších letech, žízniví po moci a penězích, jimž mnohdy nic nebylo svaté. Přesto na ně vzpomínáme jako na zakladatele novodobé české státnosti. Každá přednáška bude zaměřena na jeden mytologizovaný aspekt naší minulosti: opravdu bylo Československo hospodářsky nejsilnějším a nejdemokratičtějším státem regionu a opravdu byli naši předkové připraveni přinášet mu oběti?

Zakončení: recenze knihy

Rozvrh: pátek 12:30–13:50

Číslo kurzu: 46

Žánry dokumentárního filmu: portrét

Garant kurzu: prof. MgA. Martin Štoll, Ph.D.

Obsah kurzu: Kurz nabídne vhléd do možností, jak dokumentární film zobrazuje žijícího i již nežijícího člověka. Portrét je jedna ze základních disciplín dokumentaristů, přináší vždy pozoruhodná a někdy až životní setkání, a ne vždy jeho realizace probíhá hladce. Na ukázkách z filmů v průběhu historie českého i zahraničního dokumentu budou představeny principy, jak je portrét vystavěn, jak daleko je možné se s filmovým hrdinou dostat a jaké jsou meze zobrazení lidského života ve filmu, resp. televizi.

Plán přednášek:

1. Portrét jako základní filmová disciplína
2. Portréty „po srsti“ (od vizitky přes navštívenky až po oslavné snímky)
3. Konfrontační portréty – dialog (Dotkl se mě prst boží, filmy D. Vihanové)
4. Portrét jako součást televizního vysílání (Třináctá komnata, portréty nežijících osobností)
5. Práce se známými osobnostmi (GEN, Občan Havel, Věra 68, Červená, filmy o umělcích...)
6. Práce v extrémních podmínkách (např. Katka)
7. Časoběrné portréty (René, Malory)

Lektorem kurzu je dokumentarista, autor 56 dokumentárních filmů, včetně řady portrétů, absolvent FAMU, M. Štoll.

Rozvrh: pátek 11:00–12:20

Číslo kurzu: 47

Kontakt

Univerzita Karlova
Fakulta sociálních věd
Smetanovo nábřeží 6
110 01 Praha 1
www.fsv.cuni.cz

Studijní oddělení pro posluchače Univerzity třetího věku:

Mgr. Denisa Šmejkalová
místnost č. 205
telefon: 222 112 237
e-mail: denisa.smejkalova@fsv.cuni.cz

Úřední hodiny:

pondělí 13.30–16.30
úterý 9.00–11.00
středa 13.30–15.30
pátek 9.00–11.00

Informace o Univerzitě třetího věku:

fsv.cuni.cz/u3v

